

Valtakunnallinen yliopistojen psykoterapeuttikoulutuskonsortio

25.9.2013

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Lausunto korkeakoulutettujen uutta erikoistumiskoulutuksen kokonaisuutta valmistelevan työryhmän muistiosta ”Asiantuntijuus edellä. Korkeakoulujen uusi erikoistumiskoulutus” (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2013:7)

Konsortio katsoo, että

- tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen rinnalle tulisi luoda uusi erikoistumiskoulutusten kokonaisuus ja että asetuksen VA 1120/2010 mukaiset psykoterapeuttikoulutukset tulisi liittää tähän kokonaisuuteen
- konsortio voisi edelleen toimia yliopistojen keskinäisen yhteistyön elimenä tehtäessä sopimuksia toteutettavista psykoterapeuttikoulutuksista
- STM:llä ja Kelalla on keskeinen asema psykoterapeuttikoulutusten tarvekartoituksessa
- psykoterapeuttikoulutus tuottaa sellaista yhteiskunnallisesti merkittävää osaamista, että siihen tulisi ohjata eri ministeriöiden (OKM ja STM) rahoitusta

ERKKO-työryhmä esittää tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen rinnalle luotavaksi uusi erikoistumiskoulutusten kokonaisuus, josta säädetään yliopistolaissa. Erikoistumiskoulutukset olisivat jo työelämässä toimineille henkilöille suunnattuja ammatillista kehittymistä ja erikoistumista edistäviä koulutuksia, joiden laajuus olisi vähintään 30 op. Erikoistumiskoulutukset toteutettaisiin kiinteässä yhteydessä työelämään ja niiden laajuudesta, tavoitteista, kohderyhmästä ja opiskelijan asiantuntemuksen osoittamisesta sovittaisiin korkeakoulujen keskinäisessä yhteistyössä yhdessä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Erikoistumiskoulutuksia koskevista sopimuksista pidettäisiin rekisteriä. Koulutusten ensisijaisia rahoittajia erikoistumiskoulutukselle olisivat työnantajat ja koulutukseen osallistuvat henkilöt, mutta eri ministeriöt voisivat ohjata koulutukseen rahoitusta alakohtaisten ja yhteiskunnallisten tarpeiden mukaisesti ja erikoistumiskoulutuksessa suoritettavat opintopisteet voitaisiin huomioida korkeakoulujen laskennallisissa rahoitusmalleissa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tukisi korkeakouluja uuden erikoistumiskoulutuksen käynnistämisvaiheessa.

Psykoterapeuttien koulutus tuli vuoden 2012 alusta asetuksenmuutoksen (VA 1120/2010) myötä yliopistojen vastuulle. Psykoterapeutin nimikesuojatun ammattinimikkeen käyttämisen edellytyksenä on, että asianomaisella henkilöllä on soveltuva, pääsääntöisestä sosiaali- ja terveysalan, korkeakoulututkinto ja että hän on sen lisäksi suorittanut yliopiston tai yli-

opiston yhdessä muun kouluttajaorganisaation kanssa järjestämän psykoterapeuttikoulutuksen. Asetuksenmuutos ei sinänsä velvoita yliopistoja järjestämään psykoterapeuttikoulutusta, mutta käytännössä yliopistot jatkossa vastaavat psykoterapeuttien saatavuudesta. Koulutuksien yliopistollisina järjestäjinä toimivat psykiatrian erikoisalajat ja psykologia. Tiedekunnat ovat nimenneet kyseisten oppiaineiden edustajat Valtakunnalliseen yliopistojen psykoterapeuttikoulutuskonsortioon, joka toimii yhteydenpidon ja laadunvarmistuksen foorumina. Valtaosa opetuspanoksesta hankitaan ulkopuolisina koulutuspalveluina eri kouluttajaorganisaatioilta. Koulutukset järjestetään maksullisina täydennyskoulutuksina eikä koulutuksiin osoiteta rahoitusta minkään ministeriön taholta. Kuitenkin sekä Kela että kunnallinen terveydenhuolto, erityisesti sairaanhoitopiirit, tarvitsevat psykoterapeutteja lakisääteisten velvollisuuksiensa hoitamiseen. Kunnallisten työnantajien osallistuminen koulutusmaksuihin on hyvin vaihtelevaa ja arviolta vain kolmannes osallistuu niihin.

Valtakunnallinen yliopistojen psykoterapeuttikoulutuskonsortio pitää perusteltuna, että tutkintokoulutuksen ja täydennyskoulutuksen rinnalle luotaisiin uusi erikoistumiskoulutusten kokonaisuus ja että asetuksen 1120/2010 mukaiset psykoterapeuttikoulutukset liitettäisiin tähän kokonaisuuteen. Tämä selkeyttäisi opiskelijoiden opintohallinnollista asemaa ja mahdollistaisi koulutusten monikanavaisen rahoituksen. Tällä hetkellä yliopistoilla ei ole muuta vaihtoehtoa kuin toteuttaa psykoterapeuttikoulutukset maksullisina täydennyskoulutuksina, siitä huolimatta että koulutukset johtavat asetuksella säädettyyn pätevyYTEEN. Tämä on johtanut siihen, että koulutusmaksut ovat opiskelijoille kohtuuttoman korkeat ja että heidän opiskelijastatuksensa on ollut vaikeasti määriteltävissä. Kun psykoterapeuttikoulutukset toivottavasti tulevaisuudessa määritellään yliopistolain tunnistamiksi erikoistumiskoulutuksiksi, olisi kansainvälisen vertailtavuuden vuoksi kuitenkin korostettava erikoistumiskoulutusten rinnastettavuus tutkinnoilla saavutettavaan pätevyYTEEN.

Psykoterapeuttikoulutusten järjestäminen erikoistumiskoulutuksena: Konsortio voisi edelleen toimia yliopistojen keskinäisen yhteistyön elimenä tehtäessä sopimuksia toteutettavista psykoterapeuttikoulutuksista. Konsortio pitää muistion mainintoja työ- ja elinkeinoelämän edustajista ja näiden asemasta erikoistumiskoulutuksista sopiessa jossain määrin epäselvinä. Konsortio katsoo että psykoterapeuttikoulutusten toteuttamisessa työelämän keskeisiä edustajia ovat STM, Kela ja julkiset terveydenhuoltopalvelujen tuottajat (sairaanhoitopiirit ja muut kunnalliset toimijat). STM:llä ja Kelalla on keskeinen asema palvelurakenteen ja -tarpeen arvioinnissa valtakunnallisesti ja alueellisesti ja psykoterapeuttikoulutusten tarvekartoituksessa tulisi olla yhteys erikoislääkärikoulutuksen koordinointiin. Työelämäyhteystestä huolimatta tulisi psykoterapeuttikoulutusten sisällöllinen suunnittelu ja laadunvarmistus olla edelleen yliopistojen vastuulla.

Rahoitus: Psykoterapeuttikoulutus tuottaa sellaista yhteiskunnallisesti merkittävää osaamista, että siihen tulisi ohjata eri ministeriöiden (OKM ja STM) rahoitusta. Psykoterapeuttikoulutus tulisi määritellä koulutukseksi, johon ohjataan julkista rahoitusta ja josta yliopistot pe-

rivät korkeintaan omakustannushinnan. Ministeriöiden julkisella rahoituksella tulisi mahdollistaa 1) valtakunnallisen koulutustarpeen ja sen alueellisen jakautumisen kartoittamisen ja koulutuksen koordinointi, 2) yliopistoille muodostuneiden uusien hallinnollisten tehtävien korvaaminen sekä 3) koulutuksesta sosiaali- ja terveydenhuollon työnantajille aiheutuvien kustannusten korvaaminen (EVO-rahoitus). OKM:n osalta rahoitus tulisi toteutua niin, että psykoterapeuttikoulutuksissa suoritettut opintopisteet huomioidaan yliopistojen laskennallisessa rahoitusmallissa. Ennen tämän toteutumista tulisi em. kustannuksiin suunnata varoja ERKKO-työryhmän esittämästä OKM:n tuesta. Julkisen rahoitusosuuden tulisi riittävästi koh- tuullistaa psykoterapeuttikoulutusten osallistujilta perittäviä koulutusmaksuja. Kokonaisra- hoituksen tulisi mahdollistaa pysyvän opetushenkilöstön palkkaaminen riittävässä määrin yliopistoihin psykoterapeuttikoulutuksen tarpeisiin.

Jorma Piha
lastenpsykiatriin professori
Turun yliopisto
Valtakunnallisen yliopistojen
psykoterapeuttikoulutuskonsortion
puheenjohtaja

Jarl Wahlström
psykologian professori
Jyväskylän yliopisto
Valtakunnallisen yliopistojen
psykoterapeuttikoulutuskonsortion
varapuheenjohtaja